

לקוטי תורה • פרשת חקת • מאמר 11

ביאור ע"פ על כן יאמרו המושלים באו חשבון

ביאור על הפסוק "על כן יאמרו המושלים: בואו חשבון"

חשבון, "חשבוננו של עולם", הוא ההקצאה המדודה של אור אלוקי באמצעות הגבורות, קו המדה והמלכות, הדיבור האלוקי; אך התורה, ששורשה בחכמה העליונה עצמה, והמצוות, ובייחוד הצדקה, ממשיכות "חשבון גדול" שלמעלה מכל מדידה — אור מקיף של "שמו הגדול". צלותא, התפילה, "מִטָּה" את האור הזה למטה בתור כתר, ואילו "עיר סיחון" היא המקבילה לה: דיבור הנמשך לצד הקליפה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/chukas/11

הנקודה

חשבון, "חשבוננו של עולם", הוא ההקצאה המדודה של אור אלוקי באמצעות הגבורות, קו המדה והמלכות, הדיבור האלוני; אך התורה, ששורשה בחכמה העליונה עצמה, והמצוות, ובייחוד הצדקה, ממשיכות "חשבון גדול" שלמעלה מכל מדידה – אור מקיף של "שמו הגדול". צלותא, התפילה, "מִטָּה" את האור הזה למטה בתור כתר, ואילו "עיר סיחון" היא המקבילה לה: דיבור הנמשך לצד הקליפה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

ביאור זה מוסיף על המאמר על במדבר כא, כז, שהתלמוד דורש בו: "בואו ונחשב חשבוננו של עולם". החשבון הנסתר של הזוהר הוא קו המדה, הגבורות של אבא, המקצות לכל עולם את מידת האלוקות שלו לפי מידת גילויה של החכמה בו; החכמה היא הביטול, שרק בו מתגלה אור אין סוף. העולם הזה, שבו החכמה נסתרת ביותר, הוא המקום שבו התורה, שהיא החכמה העליונה עצמה ו"משל הקדמוני", ממשיכה גילוי שלמעלה מהשתלשלות; כך עושות גם המצוות. המלכות, הדיבור האלוני, נקראת חשבון: צירופי האותיות שלה מחלקים את החיות לאינספור נבראים. אולם "החשבון הגדול" של הצדקה ממשיך את האור המקיף, את ש"ע הנהורין של "שמו הגדול", כך שישאל הם "למעלה ממספר". גם האדם עושה שני חשבונות: חשבון לילי של מעשיו, והתבוננות בגדולת ה'. "עיר סיחון" היא התפילה, צלותא ושיחה, ש"מִטָּה" את אור אין סוף להיות עתיק יומין וכתר, השראת השכינה; כנגדה עומדת "עירי" הדיבור הנמשך לקליפה, שהדיבור האלוני ולימוד התורה מורידים אותה.

מבנה

1	החשבון הנסתר	11-3
	החשבון הנסתר של הזוהר, קו המדה והגבורות של אבא, מקצים לכל עולם את מידת האלוקות שלו לפי מידת החכמה, בחינת הביטול, המתגלה בו.	
2	התורה: משל הקדמוני	4-5
	העולם הזה, שבו ההסתר עמוק ביותר, הוא המקום שבו התורה, החכמה העליונה עצמה, ממשיכה גילוי שלמעלה מהשתלשלות. לפי הקריאה "המדברים במשל", המושלים הם העוסקים בתורה, משל ולבוש של הקדמוני; כך עושות גם המצוות.	
3	חשבון המלכות והחשבון הגדול	6-7
	המלכות, הדיבור האלוני, היא חשבון: צירופי האותיות שלה מחלקים את החיות לאינספור נבראים, שאין שניים מהם דומים. "החשבון הגדול" של הצדקה ממשיך את האור המקיף של "שמו הגדול", ש"ע הנהורין של הספירות, והוא עצמו כולל מדרגות עליונות יותר ויותר.	
4	למעלה ממספר: שני חשבונות בעבודה	8
	כשהחשבון הגדול נמשך למלכות, ישראל נעשים "למעלה ממספר". בעבודת האדם יש שני חשבונות: חשבון לילי של מעשיו, והתבוננות בגדולת ה' ובמצוות הממשיכות את אור אין סוף עצמו.	
5	עיר סיחון: תפילה	9-10
	התפילה, צלותא, שמשמעותה "הטיה", היא "יהי רצון" – המשכת הכתר: המלכות של כל מדרגה עליונה נעשית עתיק יומין וכתר של המדרגה שמתחתיה, וזוהי השראת השכינה. הפרעה לתפילת הזולת הופכת את הכיוון: "הצור ממקומו יעתק".	

התפילה היא שיחה, והי "פונה" ו"מרכיץ" את ראשו בתגובה. כנגדה עומדת "עיר" האותיות הנמשכות לקליפה, כמו העיר של דור הפלגה, שהדיבור האלוקי ולימוד התורה של האדם מורידים אותה; "מגיד לאדם מה שיחור".

מו ש ג י ם

חשבונו של עולם חשבונו של עולם

דרשת התלמוד על "בואו חשבון"; בביאור, ההקצאה המדודה של אור אלוקי לכל עולם, הנקבעת על ידי הגבורות וקו המדה.

קו המדה קו המדה

המודד כמה חכמה, ובהתאם לכך כמה אלוקות, מקבלת כל מדרגה; "אבן המשקל" של רעיא מהימנא, האות יו"ד.

חשבון גדול חשבון גדול

המשכה, באמצעות המצוות ובייחוד הצדקה, של האור המקיף, "שמו הגדול", שלמעלה מהסדר המדוד של המלכות.

שיע נהורין ש"ע נהורין

האורות העליונים הרבים של החשבון הגדול: חכמה, בינה ודעת, מאה כל אחת (300, ש'), ושבע הספירות התחתונות, עשר כל אחת (70, ע').

צלוא צלותא

המילה הארמית לתפילה, משורש שמשמעותו "להטות": התפילה מטה את זיו אור אין סוף למטה, כדי שיהיה כתר לעולם שמתחת.

עתיק יומין עתיק יומין

הבחינה העליונה של הכתר, הנוצרת מהמלכות של המדרגה שמעליה; השם מבטא העתקה והעברה, כמו בביטוי "המעתיק הרים".

עיר סיחון עיר סיחון

נדרשת כתפילה (שיחה, שיח), ומנגד כ"עיר" של דיבור הנמשך לצד הקליפה, שבה כל צירוף אותיות הוא "בית" והדיבור כולו הוא "עיר".

קטע 1 • 11-3

החשבון הנסתר

1 ביאור ע"פ על כן יאמרו המושלים באו חשבון¹

ביאור על הפסוק "על כן יאמרו המושלים: באו חשבון"

כותרת זו פותחת ביאור — הסבר נוסף — על במדבר כא, כז, פסוק העוסק בחשבון, בירתו של סיחון מלך האמורי. התלמוד (בבא בתרא עח ע"ב) דורש את הפסוק: "המושלים" הם "המושלים ביצרם", ו"באו חשבון" פירושו "בואו ונחשב חשבוננו של עולם", שכן המילה "חשבון" פירושה חישוב.

2 ושרש הדברים בפ"י וענין חשבוננו של עולם הוא על פי מה שכתוב בזהר פרשה פקודי (דרכ"ה סע"ב [סוף

עמוד ב]) ת"ח [תא חזי] אית מדידו טמיר וגניזו.

שורש הדברים, במשמעותו ובתוכנו של "חשבוננו של עולם", הוא על פי מה שכתוב בזהר, פרשת פקודי (סוף דף רכ"ה ע"ב): "בוא וראה: יש מדידה נסתרת ונעלמת;

אדמו"ר הזקן מבסס את "חשבוננו של עולם" על דברי הזהר בפרשת פקודי, המסביר מדוע ישראל, אף שהם רבים כחול הים, אינם נתונים למניין, ומתאר "מדידה" נסתרת ו"חשבון" נסתר. הזהר מכנה אותם "סוד ויסוד הכול, למעלה ולמטה".

ואית חושבן דקיימא אגניזו טמיר וגניז² והוא בחי' קו המדה וכן בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פרשה

וירא פ"י חשבון אבא מחשבה עילאה ה"ג [חמש גבורות] דאבא כו'

ויש חשבון העומד בהסתר, נסתר ונעלם". זוהי בחינת קו המידה. וכן בליקוטי תורה של האריז"ל, פרשת וירא, מבואר: "חשבון הוא אבא, מחשבה עילאה; חמש גבורות דאבא" וכו'.

החשבון הנסתר מזוהה עם קו המידה — המונח הקבלי לתיאור הקו הקובע את מידת האור האלוקי הנמשכת לכל בחינה. גם בליקוטי תורה של האריז"ל חשבון מזוהה עם אבא, פרצוף החכמה, המתואר כ"מחשבה עילאה"; המילה "מחשבה" חולקת שורש עם "חשבון". החשבון מזוהה בפרט עם חמש הגבורות דאבא.

ועיין במא"א [במאורי אור] אות ח"י"ת סעיף ע"ה [עליו השלום] כי הגבורות הם נותנים קצבה ומדה לכל סדר

השתלשלות. כמה יהיה גילוי אלקות בכל עולם לפי ערכו ותכונתו.

ועיינו במאורי אור, אות ח"י"ת, סעיף ע"ה: הגבורות הן שנותנות קצבה ומידה לכל סדר השתלשלות — כמה גילוי אלקות יהיה בכל עולם, לפי דרגתו וטבעו.

בהפנתו למאורי אור, חיבור קבלי הערוך לפי אותיות האלף-בית, אדמו"ר הזקן מבאר את הטעם: הגבורות, כוחות הצמצום וההגבלה, קובעות את המידה המוקצבת לכל עולם, כדי שגילוי האלקות שבו יתאים לדרגתו ולטבעו. אם כן, "חשבון" הוא הקצבת המידה של האור האלוקי לאורך כל סדר העולמות.

3 והנה ידוע כי גילוי אור אי"ס ב"ה הוא ע"י התלבשותו בספ"י [בספירה / בספירות] חכמה שהוא בחי' אין וביטול משא"כ ביש אין אור אי"ס מתגלה

ידוע שגילוי אור אין סוף, ברוך הוא, נעשה באמצעות התלבשותו בספירת חכמה, שהיא בחינת אין וביטול; ואילו במקום שיש תחושת ישות, אור אין סוף אינו מתגלה,

אור אין סוף יכול להתגלות רק במה שהוא בבחינת "אין" ביחס אליו, וחכמה היא בחינת אין וביטול מוחלט. דבר שמרגיש את עצמו כיש, כמציאות העומדת בפני עצמה, אינו יכול להכיל את הגילוי הזה.

כי אין אני והוא³ כו' וע"כ חשבוננו של עולם כמה יהיה הגילוי בכל עולם זהו לפי ערך התגלות החכמה כי האמת שכולם בחכמה עשית⁴

שהרי "אני והוא אין יכולים לדור בעולם" וכו'. לכן "חשבון העולם" — כמה גילוי יהיה בכל עולם — נקבע לפי מידת הגילוי של חכמה. האמת היא ש"כולם בחכמה עשית";

בגמרא נאמר על אדם גאוותן שהקב"ה אומר: "אין אני והוא יכולים לדור בעולם". לכן ה"חשבון" של כל עולם — כמה אלקות הוא מקבל — תלוי במידת הגילוי של חכמה שבו, שכן, כפי שנאמר בפסוק, הכול נעשה בחכמה.

אך אין התלבשות החכמה בכולם בשוה ובמקום שהחכמה מרובה שם הוא מדרגה היותר עליונה ובמקום שמתמעט ומצטמצם נעשה למטה מטה כו'

אלא שהתלבשות חכמה אינה שווה בכולם: במקום שבו החכמה מרובה נמצאת המדרגה העליונה יותר, ובמקום שהיא מתמעטת ומצטמצמת, המדרגה נעשית נמוכה יותר ויותר וכו'.

חכמה מצויה בכל דבר, אך לא באותה מידה: במקום שהיא מרובה המדרגה גבוהה יותר, וכשהיא מתמעטת ומצטמצמת, המדרגה יורדת עוד ועוד.

והשוקל בחי' חכמה הוא ענין קו המדה כמו שכתוב במ"א על פי מאמר הרע"מ [הרע"א מהימנא] ר"פ תשא אכנא למשקל בה דא יו"ד כו' וזהו ענין חשבוננו של עולם.

והגורם הקובע את שיעורה של בחינת חכמה הוא עניין קו המידה, כפי שנתבאר במקום אחר על פי דברי רע"א מהימנא בתחילת פרשת כי תשא: "אבן לשקול בה — זו יו"ד" וכו'. וזהו עניין "חשבון העולם".

קו המידה הוא הקובע כמה חכמה מקבלת כל מדרגה. רע"א מהימנא מכנה אותו "אבן לשקול בה" ומזהה אותו עם היו"ד, האות של חכמה. מדידת שיעורה של חכמה היא "חשבון העולם".

קטע 2 • 41-5

התורה: משל הקדמוני

4 והנה בעולם הזה שהוא ההעלם היותר אחרון מצד סדר ההשתלשלות וחושך כפול ומכופל שמצד סדר ההשתלשלות מתמעט מאד גילוי החכמה וההשגה כו'

והנה, העולם הזה הוא ההסתר האחרון ביותר מצד סדר ההשתלשלות, וחושך כפול ומכופל; שכן מצד סדר ההשתלשלות, גילוי החכמה וההשגה מתמעט מאוד וכו'.

העולם הגשמי הזה עומד בקצה שרשרת העולמות: זהו מקום ההסתר הגדול ביותר, "חושך כפול ומכופל", שבו, בסדר הרגיל, גילוי החכמה והשגת האלוקות הם הדלים ביותר.

הנה הוא עולם המעשה להמשיך בו גילוי אור א"ס ב"ה למעלה מההשתלשלות והגילוי שבעולמות העליונים

והוא עולם המעשה, שבו נמשכת התגלות של אור אין סוף ברוך הוא, למעלה מההשתלשלות ומהגילוי שבעולמות העליונים.

ובכל זאת, דווקא העולם הזה הוא "עולם המעשה", שבו מעשים יכולים להמשיך התגלות של אור אין סוף, שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות ונעלה ממה שמקבלים העולמות העליונים.

והיינו על ידי מתן תורה שהתורה שרשה ויסודתה בהררי קדש⁵ חכמה עילאה ממש אשר על זה אמרו אורייתא וקב"ה [וקודשא בריך הוא] כולא חד מה שאין כן גילוי החכמה בעולמות עליונים הוא רק הארה מבחי חכמה עילאה.

והיינו על ידי מתן תורה, שכן שורשה ויסודה של התורה הם ב"הרים הקדושים" — החכמה העילאה עצמה. על כך אמרו: "התורה והקדוש ברוך הוא כולא חד"; ואילו גילוי החכמה בעולמות העליונים הוא רק הארה מבחינת חכמה עילאה.

הדבר נעשה באמצעות התורה שניתנה בסיני, ששורשה בחכמה העילאה עצמה, ולכן "התורה והקדוש ברוך הוא כולא חד"; העולמות העליונים מקבלים רק הארה של חכמה. הביטוי "הרים הקדושים" מהדהד את תהלים פז:א, "יסודה בהרים הקדושים".

5 ואי לזאת על ידי עסק התורה ממשיכים למטה גילוי מלמעלה מסדר השתלשלות וזהו ונחשב חשבון של עולם להמשיך ברכה והמשכה ממקור בחי חשבון דקו המדה מחשבה עילאה כו'

בהתאם לכך, באמצעות העיסוק בתורה ממשיכים למטה גילוי שמעל לסדר ההשתלשלות. וזהו "ונחשב חשבון של עולם": להמשיך ברכה ושפע ממקור בחינת חשבון קו המידה, המחשבה העליונה וכו'.

לכן לימוד התורה ממשיך לעולם הזה גילוי שמעל לכל סדר העולמות. זהו העומק שבדברי הגמרא "ונחשב חשבון של עולם": להמשיך ברכה ממקורו של החשבון עצמו, המחשבה העליונה שבשורש קו המידה.

ועפ"י [ועל פי זה] יש לומר ג"כ פי המושלים כפשוטו לשון משל והיינו כי התורה נקרא משל הקדמוני⁶

ועל פי זה אפשר להסביר גם את "המושלים" כפשוטו, מלשון משל. כלומר, התורה נקראת "משל הקדמוני",

קריאה נוספת: "מושלים" במשמעות הפשוטה, מלשון משל. התורה נקראת "משל הקדמוני", על פי הביטוי בשמואל א' כד, יד.

שהיא משל ולבוש לבחי' קדמונו של עולם שהתגלותו הוא על ידי התורה שהיא חכמה עילאה כנ"ל וכמו שכתוב בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא ע"ש מענין זה.

שהיא משל ולבוש לבחינת קדמונו של עולם, שגילוי הוא באמצעות התורה, שהיא חכמה עילאה, כנזכר לעיל. וכמו שכתוב במאמר הפותח במילים "חייב אינש לבסומי בפוריא"; עיינו שם בעניין זה.

משל מלביש רעיון עמוק בצורה שהשומע יכול לתפוס; כך התורה היא ה"לבוש" שבאמצעותו מתגלה "קדמונו של עולם" — אור אין סוף עצמו — שכן התורה היא חכמה עילאה. אדמו"ר הזקן מרחיב על כך במאמר לפורים שבתורה אור.

ולכן על ידי זה בואו ונחשב חשבוננו של עולם⁷ וכנ"ל. וכמ"כ [וכמו כן] על ידי קיום המצות.

ולכן באמצעות זה "בואו ונחשב חשבוננו של עולם", כנזכר לעיל. וכך גם באמצעות קיום המצוות.

כך, באמצעות התורה שהיא ה"משל", מקיימים את "בואו ונחשב חשבוננו של עולם". כך גם בקיום המצוות, כפי שיוסבר בפסקה הבאה.

קטע 3 • 611-7

חשבון המלכות והחשבון הגדול

6 והנה בענין מצות ל"ת [לא תעשה] מבואר למעלה שע"י אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] אסתלק יקרא דקב"ה

[דקודשא בריך הוא] בכולהו עלמין. וכן על ידי מ"ע [מצות עשה] דהנה במצות צדקה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם

לברכה] כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול.⁸

והנה, בעניין מצוות לא תעשה, הוסבר לעיל שעל ידי "אתכפיא סטרא אחרא" — כשהסטרא אחרא נכפית — אסתלק יקרא דקודשא בריך הוא בכולהו עלמין, כלומר, כבודו של הקדוש ברוך הוא מתעלה בכל העולמות. וכן גם על ידי מצוות עשה; שהרי על מצוות הצדקה אמרו חז"ל: "כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול".

גם המצוות יוצרות את ה"חשבון". לגבי מצוות לא תעשה הוסבר לעיל שכאשר הסטרא אחרא נכפית, כבוד ה' מתעלה בכל העולמות; ולגבי מצוות עשה אומרת הגמרא על מצוות הצדקה ש"כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול" — מטבעות קטנים מצטברים לסכום גדול.

כי הנה בחיי מלי דאצילות נקרא חשבון וכמ"ש בזהר פרשה פנחס (ד"כ ע"ב) וחשבון דא הוא עלמא דתליא בדבורא.⁹

שהרי בחינת מלכות דאצילות נקראת "חשבון", כפי שנאמר בזהר, פרשת פינחס (ר"כ ע"ב): "וחשבון דא הוא עלמא דתליא בדיבורא".

סכום הצדקה נקרא "חשבון", מפני שמלכות דאצילות נקראת חשבון. הוזהר, על הפסוק בקהלת ט, י — "אין מעשה וחשבון" — מפרש "חשבון" כ"עלמא דתליא בדיבורא", העולם שתלוי בדיבור, שכן חשבון נעשה בדיבור; ומלכות היא הדיבור האלוקי היוצר את העולמות.

כי הנה התחלקות החיות מאור א"ס לכל העולמות ברבוי התחלקות המדרגות היש מספר לגדודיו¹⁰ ואין ב' נבראים שוים זהו מבחי דבור העליון משינוי הצירופים.

שהרי חלוקת החיות מאור אין סוף לכל העולמות, בריבוי רב של מדרגות — "היש מספר לגדודיו" — וכך אין שני נבראים שווים, נובעת מבחינת הדיבור העליון, משינוי צירופי האותיות.

החיות מאור אין סוף מתחלקת לאינספור מדרגות ונבראים מובחנים — "היש מספר לגדודיו" (איוב כ"ה, ג') — ואין שני נבראים שווים. הבחנה זו נובעת מן הדיבור העליון, שאותיותיו מצטרפות בדרכים מגוונות לאין קץ.

וכמ"ש במ"א בפרשה וארא ע"פ וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני^{11,12} הוי וע"פ ויעש דוד שם¹³ באגה"ק [באגרת הקודש].

כפי שנכתב במקום אחר, בפרשת וארא, על הפסוק "וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי", וכן על הפסוק "ויעש דוד שם", באגרת הקודש.

אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על "וידבר אלקים אל משה" בתורה אור, פרשת וארא, ולביאורו על "ויעש דוד שם" (שמואל ב' ח', י"ג) באגרת הקודש, חלק מספר התניא, שבה נדון העניין.

ולכן בחיי המלי שהוא בחיי הדבור עליון שם הוא החשבון וכמ"ש המוציא במספר צבאם¹⁴ לכולם בשם יקרא¹⁵ ועי' מזה בזהר בראשית (דף ב' ע"א)

ולכן בחינת המלכות, שהיא בחינת הדיבור העליון, היא מקום החשבון, כפי שנאמר: "המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא". ועיינו בעניין זה בזהר, בראשית (דף ב' ע"א).

מכיוון שמלכות היא הדיבור העליון, ה"חשבון" נמצא בה. כפי שנאמר בישעיהו מ', כ"ו, ה' "מוציא במספר צבאם" ו"לכולם בשם יקרא" — הפסוק מחבר בין מספר לבין קריאה בשם, כלומר דיבור. הקדמת הוזהר (א', ב' ע"א) דורשת פסוק זה.

וכתיב מונה מספר לכוכבים¹⁶ והוא בחי' התפשטות החיות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] לכל חד וחד כראוי לו לפי מזגו ותכונתו וזהו עיניך בריכות בחשבון.¹⁷

ונאמר: "מונה מספר לכוכבים". זוהי בחינת התפשטות החיות בבחינת ממלא כל עלמין, לכל אחד ואחד כפי הראוי לו, לפי מזגו ותכונתו. וזהו "עיניך בריכות בחשבון".

כך גם "מונה מספר לכוכבים" (תהילים קמ"ז, ד'): החיות מתפשטות בבחינת ממלא כל עלמין אל כל נברא במידה המיוחדת לו, המתאימה למזגו ולתכונתו. הפסוק "עיניך בריכות בחשבון" (שיר השירים ז', ה') נדרש כרומז לשפע המדוד הזה מן הבחינה הנקראת חשבון.

ועיין מה שכתוב בד"ה וספרתם לכם¹⁸ בענין שעורה שעור ה' ובד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר¹⁹ כו'.

ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "וספרתם לכם" בעניין שעורה — שיעור ה', וכן במאמר המתחיל "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" וכו'.

שני מאמרים נוספים עוסקים בנושא: האחד על ספירת העומר — "וספרתם לכם" (ויקרא כ"ג, ט"ו) — ובו נדרש השעורה, שעורת קרבן העומר, כ"שיעור ה'"; והאחר על "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" (שמות כ', א'), הפותח את עשרת הדיברות.

וז"ש [וזהו שכתוב] בזהר פרשה פקודי (דרכ"ה ע"ב) ואית ליה לבר קדש אחרא לתתא דקיימא תחותיה וקאים בחושבנא כו'.

וזהו שנאמר בזהר, פרשת פקודי (רכ"ה ע"ב): "ואית ליה לבר קדש אחרא לתתא דקיימא תחותיה וקאים בחושבנא" וכו'.

בזהר על פרשת פקודי נאמר שהקודש העליון נעלה מכל, אך יש לו "בחוץ קודש אחר למטה, העומד תחתיו ומתקיים בחשבון" ובמספר. הקדושה העליונה היא למעלה מכל חשבון, ואילו הקדושה התחתונה נתונה לחשבון.

והיינו בחי' מלי' דאצילות מקור דבי"ע כו' ע"ש וע' מ"ש לקמן ע"פ מי מנה²⁰ כו' ומספר כו'.

כלומר, בחינת מלכות דאצילות, שהיא המקור של בריאה, יצירה ועשיה וכו'; עיין שם. וראה גם מה שכתוב בהמשך על הפסוק "מי מנה" וכו', "ומספר" וכו'.

הקודש התחתון הוא מלכות דאצילות, המקור של שלושת העולמות התחתונים: בריאה, יצירה ועשיה. מאמר מאוחר יותר, על הפסוק "מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל" (Numbers 23:10), מפתח את העניין.

והנה כ"ז [כל זה] החשבון הוא התחלקות החיות להיות ריבוי הנבראים וע"ז נאמר מה רבו מעשיך.²¹ אבל חשבון גדול הוא כמ"ש הללוהו כרוב גודלו.^{22, 23}

והנה, כל החשבון הזה הוא חלוקת החיות, המביאה לריבוי הנבראים; ועל כך נאמר: "מה רבו מעשיך!" אבל החשבון הגדול הוא כמו שכתוב: "הללוהו כרוב גודלו".

כל החשבון שתואר עד כה הוא חלוקת החיות לריבוי הנבראים, ועל כך נאמר בתהילים 104:24: "מה רבו מעשיך!" "החשבון הגדול" הוא עניין אחר, המרומז בתהילים 150:2: "הללוהו כרוב גודלו".

כי גודלו היינו התגלות אור אי"ס ב"ה ממש מבחי' סוכ"ע וכרוב גודלו היינו שיש בזה ג"כ ריבוי
כי "גודלו" הוא התגלות אור אין סוף ברוך הוא עצמו, מבחינת סוכב כל עלמין; ו"כרוב גודלו" פירושו שגם בזה יש
ריבוי

"גודלו" הוא אור אין סוף עצמו, המתגלה מבחינת סוכב כל עלמין, האור הנעלה מן העולמות. "כרוב גודלו" פירושו שגם באור נעלה זה יש
ריבוי מדרגות.

בחי' גבוה מעל גבוה וכוונדע שמה שעכשיו הוא סוכב ומקיף יומשך לע"ל [לעתיד לבוא] בבחי' פנימי
ויומשכו מקיפים עליונים גבוהים יותר כו'

של מדרגות, זו למעלה מזו. כידוע, מה שכעת הוא בבחינת אור מקיף וסוכב יימשך לעתיד לבוא בבחינת אור פנימי,
ויימשכו אורות מקיפים נעלים וגבוהים יותר וכו',

המדרגות הללו עולות זו על גבי זו. העיקרון הידוע הוא שמה שכעת הוא אור מקיף יימשך לעתיד לבוא פנימה כאור פנימי, ומעליו יימשכו
אז אורות מקיפים נעלים עוד יותר.

וכמ"ש במ"א ע"פ והיה ביום ההוא²⁴ יתקע בשופר גדול²⁵ כו' והמשכה זו הוא מבחי' שמו הגדול.²⁶
וכמו שכתוב במקום אחר על הפסוק "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול" וכו'. המשכה זו היא מבחינת "שמו
הגדול".

העניין מוסבר במאמר על הפסוק "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול" (Isaiah 27:13). ה"חשבון הגדול" של המצוות נמשך מ"שמו
הגדול", מדרגת האור המקיף.

7 וזהו ענין חשבון גדול התגלות בחי' רוב גודלו ריבוי האורות עליונים. והמשכה זו הוא ע"י המצות

וכמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות²⁷ בחי' ש"ע [ש"ע (370)] נהורין אשר נמשכים מבחי' חשבון גדול
וזהו ענינו של "חשבון גדול": גילוי הבחינה של "רוב גודלו", ריבוי האורות העליונים. והמשכה זו נעשית
באמצעות המצוות, ככתוב: "זורע צדקות מצמיח ישועות" — בחינת ש"ע נהורין, הנמשכים מבחינת חשבון גדול.

"חשבון גדול" הוא גילוי "רוב גודלו" — ריבוי האורות העליונים שבאור המקיף — והוא נמשך באמצעות המצוות. בברכת הבוקר שלפני
שמע נאמר: "זורע צדקות מצמיח ישועות"; ה"ישועות", מילה הכוללת את האותיות ש"ן וע"ן, בגימטריה 370, הן בחינת ש"ע נהורין
הנמשכים מחשבון גדול.

ולכן ג' בחי' חב"ד [חכמה בינה ודעת] הם כל אי כלול ממאה וזהו השי"ן וגם ז"ת [ז' תחתונות] כל אי כלול
מיו"ד

לכן שלוש בחינות חב"ד כוללות כל אחת מאה, וזהו ש"ן [300]; ושבע התחתונות כוללות כל אחת עשר,

המספר 370 מתאים למבנה הספירות: כל אחת משלוש הספירות השכליות — חכמה, בינה ודעת — כוללת מאה, וביחד 300, כמניין האות
ש"ן; וכל אחת משבע הספירות הרגשיות כוללת עשר, וביחד 70.

וזהו העיניין וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער א"א פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] והרמ"ז [והרב משה זכות] פרשה בראשית (בדף ד' סע"ב [סוף עמוד ב]) דהיינו בחי' ריבוי האורות כו'

וזהו עינין [70], כמו שכתוב בעץ חיים, שער אריך אנפין, פרק ט"ו, ובדברי הרמ"ז (רבי משה זכות), פרשת בראשית (בסוף דף ד' ע"ב): היינו בחינת ריבוי האורות וכו'.

שבעים אלו הן האות עיין, וביחד מתקבל שיי"ע עיין, 370. אדמו"ר הזקן מציין לעץ חיים של האריז"ל ולדברי הרמ"ז (רבי משה זכות) על הזוהר, המסבירים שמספר זה מבטא ריבוי אורות.

וע"ש בע"ח [בעץ חיים] בשם האדרא (דק"ח ע"ב) שהם בחי' ש"ע רבוא נהורין. ועמ"ש מענין חשבון גדול בביאור ע"פ וספרתם לכם²⁸ ובד"ה והיה לכם לציצית.²⁹

ועיינו שם בעץ חיים בשם האידרא (דף קכ"ח ע"ב), שהם בחינת ש"ע רבוא נהורין. ועיינו במה שנכתב בעניין חשבון גדול בביאור על "וספרתם לכם", ובמאמר המתחיל "והיה לכם לציצית".

עץ חיים מביא בשם האידרא (זוהר ח"ג, קכ"ח ע"ב) את הביטוי "ש"ע רבוא נהורין". עניין חשבון גדול נדון גם בביאור על ספירת העומר ובמאמר על ציצית, שניהם בלקוטי תורה.

וזהו ענין בואו חשבון דקאי על המצות כמאריז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה]³⁰ ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה כו'

וזהו עניין "בואו חשבון", המתייחס למצוות, כדברי חז"ל: "ונחשב חשבוננו של עולם: הפסד מצווה כנגד שכרה" וכו';

זהו הפירוש הפנימי של "בואו חשבון": הוא מתייחס למצוות, כפי שהגמרא דורשת: "בואו ונחשב חשבוננו של עולם: הפסד מצווה כנגד שכרה".

דהיינו כמו בצדקה כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול³¹ דייקא שממשיך גילוי אור א"ס ב"ה³² הסוכ"ע בחי' שמו הגדול.

כלומר, כמו בצדקה, "כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול" — "גדול" דווקא — משום שהיא ממשיכה גילוי של אור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין, בחינת "שמו הגדול".

בדומה לצדקה, שבה "כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול", המילה "גדול" מדויקת: המצווה ממשיכה את האור האין-סופי המקיף, סובב כל עלמין, בחינת "שמו הגדול".

קטע 4 • 811

למעלה ממספר; שני חשבונות בעבודה

8 והמשכה זו היא בבחי' מדת מלכותו ית' מקור דבי"ע הנקראת חשבון וזהו בואו חשבון. ועד"ז הוא ג"כ ככל המצות וע"ז נאמר והיה מספר בני³³ ישראל כו'

והמשכה זו היא לבחינת מלכותו יתברך, מקור העולמות בריאה, יצירה ועשיה, הנקראת חשבון; וזהו "בואו חשבון". כך הוא גם ככל המצוות, ועל כך נאמר: "והיה מספר בני ישראל וגו'",

אור החשבון הגדול נמשך למלכות, מלכותו של ה', שהיא מקורם של שלושת העולמות התחתונים ונקראת חשבון; זהו "בואו חשבון". כך פועלות גם כל המצוות, ועל כך נאמר בהושע ב, א: "והיה מספר בני ישראל כחול הים".

אשר לא ימד ולא יספר לפי שממשיכים מבחינת חשבון גדול כו' וכמ"ש בביאור ע"פ מי מנה הנ"ל.

"אשר לא ימד ולא יספר", מפני שהם ממשיכים מבחינת חשבון גדול וכו', וכמו שכתוב בביאור על "מי מנה" שהוזכר לעיל.

הפסוק ממשיך: "אשר לא ימד ולא יספר". ישראל, אף שהם נמנים, הם מעבר למניין, מפני שעל ידי המצוות הם ממשיכים מן החשבון הגדול, שלמעלה מכל מידה. הדברים מתבארים בביאור על "מי מנה".

והנה בעבודת ה' צ"ל ג"כ ב' בחי' חשבון. הא' כמ"ש בזהר פ' קרח (דקע"ח א') דבכל ליליא וליליא עד לא ישכב ועד לא נאים.

והנה, בעבודת ה' צריכים להיות גם שני אופנים של חשבון. הראשון הוא כמו שכתוב בזהר, פרשת קורח (קע"ח ע"א): שבכל לילה ולילה, לפני שהוא שוכב ולפני שהוא נרדם,

גם בעבודת ה' של האדם יש שני סוגים של חשבון. הראשון הוא חשבון הנפש הלילי המתואר בזהר על פרשת קורח, שאותו עורכים ככל לילה לפני ששוכבים ונרדמים.

בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא ויתוב מינייהו ויבעי עלייהו רחמי³⁴ כו' וכמו שכתוב ענין זה באריכות בסש"ב [בספר של בינונים] פכ"ט.

האדם צריך לעשות חשבון על המעשים שעשה במשך אותו יום, לשוב עליהם ולבקש עליהם רחמים וכו'; וענין זה נכתב בהרחבה בספר של בינונים, פרק כ"ט.

האדם עובר על המעשים שעשה במשך היום כולו, שב בתשובה על מה שלא היה ראוי ומבקש עליו רחמים. התניא, פרק כ"ט, עוסק בכך בהרחבה ומדריך גם את מי שאין בו חטאים חמורים להיות מ"בעלי חשבון".

והב' הוא המחשבה וההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה ומלכותו למעלה עד אין קץ³⁵ ולמטה עד אין תכלית כו' ואשר קדשנו במצותיו שהם המשכות אור א"ס ב"ה ממש כו':³⁶

והשני הוא המחשבה וההתבוננות בגדולת אין סוף ברוך הוא ובמלכותו, למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכו', ובכך ש"אשר קדשנו במצותיו" — שהמצוות הן המשכות של אור אין סוף ברוך הוא ממש וכו'.

החשבון השני הוא התבוננות בגדולת אין סוף ובמלכותו, "למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית", וכן בכך ש"אשר קדשנו במצותיו" — המצוות ממשיכות את אור אין סוף עצמו. הערת קה"ת מפנה את הביטוי "למעלה עד אין קץ" לזוהר חדש על פרשת יתרו.

קטע 5 • 91-10

עיר סיחון: תפילה

9 וענין עיר סיחון דקאי על התפלה כי התפלה נק' צלותא וכמ"ש בדניאל [וי' י"א] ומצלא ומודה³⁷ כו' ויעתר יצחק³⁸ תרגומו וצלי יצחק.³⁹

ענין "עיר סיחון" מתייחס לתפילה, שכן תפילה נקראת "צלותא", כמו שכתוב בדניאל [וי' י"א]: "והתפלל והודה" וכו'; ואת "ויעתר יצחק" מתרגם אונקלוס: "וצלי יצחק".

סופו של הפסוק, "תיבנה עיר סיחון", נדרש כאן על התפילה. בארמית תפילה נקראת "צלותא": בדניאל נאמר "התפלל (מצלי) והודה", ואונקלוס מתרגם "ויעתר יצחק" במילים "וצלי יצחק".

והענין כי מצלי הוא לשון הטייה⁴⁰ כמו אצלי ודוך (בגמ' [בגמרא] ספ"ק [סוף פרק קמא] דביצה). וכן תרגום לא תטה משפט⁴¹ לא תצלי.⁴²

הביאור הוא ש"מצלי" הוא לשון של הטייה, כמו "אצלי ודוך" (בגמרא, בסוף הפרק הראשון של ביצה). וכן מתרגם אונקלוס את "לא תטה משפט": "לא תצלי".

שורש המילה "צלותא" פירושו להטות, כמו הביטוי בגמרא "אצלי ודוך" (ביצה, סוף הפרק הראשון), וכפי שאונקלוס מתרגם את "לא תטה משפט" (דברים ט"ז:ט) במילים "לא תצלי". מכאן שהתפילה היא מעין "הטייה".

והנה התפלה הוא כענין יהי רצון שממשיכים ועושים בחי' רצון ורצון הוא בחי' כתר וזהו ענין סנד"ל [סנדלפון] קושר כתרים⁴³ לקונו מתפללותיהן של ישראל, וכמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך⁴⁴ בנעלים⁴⁵ ובד"ה נר חנוכה⁴⁶ כו'

והנה, התפילה היא ככחינת "יהי רצון": ממשיכים ומחוללים כחינה של רצון, והרצון הוא כחינת כתר. וזהו עניינו של סנדלפון, "קושר כתרים לקונו מתפללותיהם של ישראל", כפי שנאמר על הפסוק "מה יפו פעמיך בנעלים", ובמאמר המתחיל "נר חנוכה" וכו',

התפילה דומה לאמירת "יהי רצון": היא ממשיכה ומחוללת רצון אלוהי, והרצון הוא כתר. לכן נאמר שהמלאך סנדלפון "קושר כתרים לקונו" מתפללותיהם של ישראל (חגיגה י"ג ע"ב): התפילות נעשות לכתר.

מזוזה מימין⁴⁷ כו', והנה המשכת בחי' כתר הוא שממלי' דאצי' נעשה עתיק יומין וכתר לבריאה

"מזוזה מימין" וכו'. והנה, המשכת בחינת כתר היא שממלכות דאצילות נעשה עתיק יומין וכתר לבריאה;

אדמו"ר הזקן מפנה למאמריו על "מה יפו פעמיך בנעלים" (שיר השירים ז':ב'), על נר חנוכה ועל מזוזה. המשכת כתר פירושה שמלכות דאצילות נעשית עתיק יומין — הבחינה העליונה של הכתר — וכתר לעולם הבריאה.

וכן ממלי' דא"ס נעשה עתיק יומין וכתר לאצילות וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג']⁴⁸ שהכתר הוא הממוצע כו'.⁴⁹

וכך גם ממלכות דא"ס נעשה עתיק יומין וכתר לאצילות, כמו שכתוב בעץ חיים, שער מ"א, פרק ג', שכתר הוא הממוצע וכו'.

בדומה לכך, מלכות דא"ס נעשה עתיק יומין וכתר לאצילות. האריז"ל מסביר בעץ חיים, שער מ"א, פרק ג', שכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצל.

10 וזהו ענין שהתפלה נק' צלותא לשון הטיה שממשיכים ומטים כביכול הארת אור א"ס ב"ה שיהיה נמשך להיות בבחי' כתר לאצילות וזהו ג"כ פי' עתיק יומין מלשון המעתיק הרים.⁵⁰

וזהו הטעם לכך שהתפילה נקראת "צלותא", מלשון הטיה: כביכול, ממשיכים ומטים את הארת אור אין סוף, ברוך הוא, כדי שתימשך ותהיה בבחינת כתר לאצילות. וזהו גם פירוש "עתיק יומין", מלשון "המעתיק הרים",

התפילה נקראת "צלותא", מלשון הטיה, מפני שהיא מטה כביכול את הארת אור אין סוף כלפי מטה, כדי שתהיה כתר לאצילות. גם השם "עתיק יומין" מבטא את אותו רעיון: "עתיק" פירושו "מזוזה", כמו בפסוק "המעתיק הרים" (איוב ט, ה).

ומלשון אשר העתיקו אנשי חזקיה⁵¹ שמעתיק מספר אל ספר. וכך הוא ההמשכה מבחי' מלי' דא"ס להיות יהי רצון עתיק וכתר לאצילות כו'.

וכן מלשון "אשר העתיקו אנשי חזקיה", שפירושו העברה מספר אחד לספר אחר. וכך נמשכת בחינת מלכות דא"ס סוף, ונעשית "יהי רצון", עתיק וכתר לאצילות וכו'.

"העתיקה" פירושה גם העתקה, כמו "אשר העתיקו אנשי חזקיה" את המשלים (משלי כה, א), כלומר, העבירו אותם מספר אחד לספר אחר. כך גם מלכות דא"ס סוף "מועברת" כלפי מטה ונעשית "יהי רצון", עתיק וכתר לאצילות.

ובזה יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפ"ק [בפרק קמא] דברכות (דף ה' סע"ב [סוף עמוד ב]) בענין כשלא המתין על חבירו המתפלל והניחו יחידי בבהכ"נ [בבית הכנסת] ולא עוד אלא שגורם לשכינה שתסתלק⁵² מישראל שנאמר ויעתק צור ממקומו.⁵³

ובכך יובן מאמר חז"ל בפרק הראשון של ברכות (סוף דף ה' ע"ב), על מי שלא המתין לחברו שהתפלל והניח אותו לבדו בבית הכנסת: "ולא עוד אלא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל, שנאמר: ויעתק צור ממקומו".

כך יובן מאמר הגמרא (ברכות ה' ע"ב): מי שעוזב את חברו לבדו כשהוא מתפלל בבית הכנסת "גורם לשכינה שתסתלק מישראל", כפי שנאמר: "ויעתק צור ממקומו" (איוב יח, ד). הפועל "ויעתק" הוא מאותו שורש של "עתיק".

כי ע"י התפלה הוא גורם המשכה מלמעלה למטה וזהו המשכת בחי' ע"י וכתר וזהו ענין השראת השכינה וכמ"ש מזה בביאור ע"פ שחורה אני⁵⁴ ונאווה⁵⁵ דבחי' מלי' דאצי' כשנעשים ע"י דבריה זהו פי' שכינה ששוכן בבי"ע כו'

שהרי באמצעות התפילה גורמים להמשכה מלמעלה למטה; וזהו המשכת בחינת עתיק יומין וכתר, וזהו ענין השראת השכינה. כפי שנתבאר בענין זה בביאור על הפסוק "שחורה אני ונאווה": כאשר בחינת מלכות דאצילות נעשית בחינת עתיק יומין דבריה, זהו פירוש "שכינה" — שהיא שוכנת בבריה, ביצירה ובעשייה וכו';

התפילה ממשיכה אור מלמעלה למטה, כלומר, היא ממשיכה את בחינת עתיק יומין וכתר; המשכה זו היא השראת השכינה. כפי שמוסבר בביאור על "שחורה אני ונאווה", מלכות דאצילות נקראת שכינה כאשר היא נעשית עתיק יומין דבריה, ו"שוכנת" בעולמות הנבראים.

ע"ש ולכן להפך מחמת שטרף תפלת חבירו נאמר ויעתק צור כו' שהוא הסתלקות השכינה ח"ו [חס ושלום].⁵⁶

ע"י שם. לכן, להפך, מפני שהפריע לתפילת חבירו נאמר "ויעתק צור" וכו' — כלומר, הסתלקות השכינה, חס ושלום.

לכן נכון גם ההפך: מי שמפריע לתפילת חבירו הופך את ההמשכה הזו, והביטוי "ויעתק צור ממקומו" מציין אז את הסתלקות השכינה.

קטע 6 • 11

שיחה והיפוכה

11 וזהו שנק' התפלה שיחה לשון הזזה. וזהו ג"כ ענין וישע ה' אל הבל. לי' [לשון] פנה והוא ענין הנ"ל בפי' צלותא לשון הטייה.

ומשום כך התפילה נקראת שיחה, מלשון הזזה. זהו גם פירוש "וישע ה' אל הבל": "וישע" הוא לשון פנייה, וזהו הענין שהוזכר לעיל בפירוש "צלותא", מלשון הטייה.

התפילה נקראת גם שיחה, שהאדמו"ר הזקן מפרש מלשון הזזה. כך גם "וישע ה' אל הבל" (בראשית ד, ד): "וישע" פירושו פנה, וזהו אותו רעיון שב"צלותא" — הטייה, הפניית האור האלוהי אל המתפלל.

ועד"ז י"ל [יש לומר] ג"כ פי' מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בשעה שישראל אומרים⁵⁷ אמן יהא שמיה רבא הקב"ה מנענע ראשו וכמבואר ענין זה ס"פ שלח.⁵⁸

ועל דרך זו אפשר להסביר גם את מאמר חז"ל: "בשעה שישראל אומרים אמן יהא שמיה רבא, הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו", כפי שמבואר ענין זה בסוף פרשת שלח.

באותו אופן אפשר להבין את מאמר הגמרא, שכאשר ישראל עונים "אמן, יהא שמיה רבא", הקדוש ברוך הוא מנענע את ראשו. מאמר בסוף פרשת שלח בלקוטי תורה מסביר את הדברים.

אך פיי הנענוע י"ל [יש לומר] שזהו כענין וישע ה' אל הבל⁵⁹ וכנ"ל וזהו פיי כנועם שיח סוד שרפי קדש.⁶⁰ אולם את ענין ההנעה אפשר לפרש כך: היא כענין וישע ה' אל הבל, כנזכר לעיל. וזהו פירוש "כנועם שיח סוד שרפי קודש".

הנענוע הוא פנייתו של ה' אל ישראל, בדומה ל"וישע ה' אל הבל". כך יש להבין גם את דברי תפילת הקדושה: "כנועם שיח סוד שרפי קודש".

דפי שיח היינו כנ"ל בענין התפלה שנק' שיחו והנה יש לעומת זה ג"כ עיר סיחון והוא ע"ד מ"ש בדור הפלגה נבנה לנו עיר⁶¹ כו'

פירוש "שיח" הוא כנזכר לעיל בענין התפילה, הנקראת "שיחו" — דיבורו. והנה, לעומת זאת יש גם "עיר סיחון", בדומה למה שנאמר בדור הפלגה: "נבנה לנו עיר" וגו';

"שיח", בדומה ל"שיחה", מתייחס לתפילה, הנקראת "שיחו" — דיבורו. לעומת הדיבור הקדוש הזה ניצבת "עיר סיחון", בדומה לעיר שבני דור הפלגה ביקשו לבנות: "נבנה לנו עיר" (בראשית יא, ד).

וכמ"ש בזהר פ' נח⁶² (דף ע"ד א') נתקין באתר דא עיר⁶³ כו' (ושם דף ע"ד ב')

וכמו שנאמר בזהר, פרשת נח (דף ע"ד ע"א): "נתקין באתר דא עיר" וגו' (ושם, דף ע"ד ע"ב);

הזהר בפרשת נח מתאר כיצד הגיעו לבקעה שהייתה בתחום שלטונה של קליפה, ואמרו: "נתקין באתר דא עיר". הזהר ממשיך לעסוק בענין בעמוד הבא.

והיינו המשכת בחינת אותיות בסטרא דקליפה כמו לשון הרע ודומיהן ועמ"ש ע"פ זאת⁶⁴ תהיה תורת המצורע⁶⁵ כי כל צירוף נק' בית⁶⁶ וכללות הדבור נק' עיר.

כלומר, המשכת בחינת האותיות אל צד הקליפה, כגון לשון הרע וכיוצא בזה. ועיין כמה שנתבאר על הפסוק "זאת תהיה תורת המצורע": כל צירוף נקרא בית, וכללות הדיבור נקראת עיר.

"העיר" בצד הקליפה היא המשכת האותיות אל דיבור שאינו קדוש, כגון לשון הרע. כפי שמוסבר על הפסוק "זאת תהיה תורת המצורע" (ויקרא יד, ב), כל צירוף אותיות נקרא "בית", והדיבור בכללותו נקרא "עיר".

וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה⁶⁷ כו' ועמ"ש בפ' ויחי ע"פ אסרי לגפן⁶⁸ בפ' עירה.

ועל כך אמרו חז"ל: "כעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה" וגו'. ועיין כמה שנתבאר בפרשת ויחי, על הפסוק "אסרי לגפן", בפירוש "עירה".

הגמרא דורשת "עיר" כ"עיר" — חמור צעיר — שהולך "אחר סיחה נאה", תמונה של מי שנמשך אחר נטייתו. המאמר על "אסרי לגפן עירה" (בראשית מט, יא) מסביר את המילה "עירה".

ובפי' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה⁶⁹ בענין אותיות שבלעומת זה כוי ועיין בזהר פי' בלק (דף קצ"ט סע"ב [סוף עמוד ב] ודף ר"א ע"ב)

וכן בפרשת בשלח, במאמר המתחיל "לסוסתי ברכבי פרעה", בענין אותיות שבצד שכנגד וגוי'. ועיין בזהר, פרשת בלק (סוף דף קצ"ט ע"ב ודף ר"א ע"ב).

מובאות כאן שתי הפניות נוספות: המאמר על "לסוסתי ברכבי פרעה" (שיר השירים א, ט), העוסק באותיות שבצד שכנגד, וכן מקומות בזהר בפרשת בלק.

ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער מ"ח פ"ג [פרק ג'] בפי' אם תגביהי כנשר⁷⁰ משם אורידך נאם^{71,72} ה' והפי'

ועיין בעץ חיים, שער מ"ח, פרק ג', בפירוש הפסוק "אם תגביהי כנשר, משם אורידך נאם ה'"; והפירוש עץ חיים מפרש את הפסוק "אם תגביהי כנשר, משם אורידך נאם ה'" (עובדיה א, ד) כרומז לניסיון של הצד הטמא לעלות אל האריך אנפין שלו ולמשוך משם. ה' מוריד אותו, שכן אחרת העולם היה נחרב.

שנאם ה' ודבורו הוא המוריד ומשפיל הקליפות היצה"ר [היצר הרע] וסט"א [וסטרא אחרא] וכך האדם ע"י עסקו בתורה כוי וכמ"ש בפי' מקץ בד"ה רני ושמחי בת⁷³ כוי.

הוא ש"נאום ה'", דיבורו, הוא שמוריד ומשפיל את הקליפות, את היצר הרע ואת סטרא אחרא; וכך גם האדם, באמצעות עיסוקו בתורה וכוי, וכמו שכתוב בפרשת מקץ, במאמר המתחיל "רני ושמחי בת" וכוי.

אדמו"ר הזקן מוסיף ש"נאום ה'", דיבורו של ה', הוא שמוריד ומשפיל את הקליפות, את היצר הרע ואת סטרא אחרא; וכך גם האדם מוריד אותם כשהוא עוסק בתורה. המאמר שלו על "רני ושמחי בת ציון" (זכריה ב, יד) מפתח עניין זה.

וזהו ומגיד לאדם מה שיחו.⁷⁴ דהיינו אם לא נתפתה ביצרו לימשך ח"ו [חס ושלום] באותיות ודיבורים האסורים. כ"א שיחו הוא התורה שהיא בחי' מ"ה [שם מ"ה] כוי וכנ"ל:

וזהו [פירוש] "ומגיד לאדם מה שיחו": כלומר, אם לא התפתה ליצרו להימשך, חס ושלום, אחר אותיות ודיבורים אסורים, אלא שיחו הוא התורה, שהיא בחינת מ"ה וכוי, כנזכר לעיל.

כלומר, "ומגיד לאדם מה שיחו" (עמוס ד, יג): מראים לאדם אם נשמר מלהימשך אחר אותיות ודיבורים אסורים, ואם דיבורו היה דווקא תורה. התורה היא בחינת מ"ה, שהיא המילה "מה" שבפסוק.

בעבודה

המאמר מציע שני חשבונות בעבודת האדם: בכל לילה לפני השינה, לערוך חשבון על מעשי היום, להתחרט עליהם ולבקש רחמים; ולהתבונן בגדולת ה' ובמלכותו שאין לה סוף, ובכך שהוא קידש אותנו במצוותיו, הממשיכות את אור אין סוף עצמו. באמצעות לימוד התורה וקיום המצוות, ובייחוד הצדקה, שבה כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול, ממשיכים אור שלמעלה מכל מדידה. כמו כן יש לשמור על הדיבור, להימנע מדברים אסורים ולמלא אותו בדברי תורה, שהרי "מגיד לאדם מה שיחוי".

שאלות לשיחה

1. מדוע גילוי אור אין סוף תלוי בחכמה, ומדוע העולם הזה, שבו החכמה נסתרת ביותר, הוא המקום שבו התורה ממשיכה אור שלמעלה מכל העולמות?
2. מה ההבדל בין "החשבון" של המלכות, המחלק את החיות בין הנבראים, לבין "החשבון הגדול" שהצדקה ממשיכה?
3. איך ייתכן שישאל גם נמנים ("מספר בני ישראל") וגם "למעלה ממספר"?
4. כיצד המשמעויות של צלותא ("הטיה") ושל עתיק ("העתקה, העברה") מסבירות את פעולת התפילה, ומדוע הפרעה לתפילת הזולת "מעתיקה את הצור"?
5. מהם שני החשבונות בעבודת האדם, וכיצד כל אחד מהם קשור לביאור המאמר על חשבון באלוקות?

הערות

פסוקה 1

1 "לכן יאמרו המושלים: בואו חשבון, תיבנה ותיכונן עיר סיוחן." הפסוק עוסק בעירו של סיוחן; הביאור מפרש "חשבון" כ"התחשבנות", ואת "המושלים" הן כשליטים והן כאומרים משל.

Numbers 21:27 במדבר כ"א:כ"ז

על־כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיוחן:

Wherefore they that speak in parables say: Come ye to Heshbon! Let the city of Sihon be built and established

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 2

2 ת"ח אית מדידו טמיר וגניז. ואית חושבן דקיימא אנגיוזו טמיר וגניז בהסבר מדוע ישראל, בדומה לחול הים, אינם נמנים, אומר הוזהר: "בוא וראה: יש מידה נסתר ונעלמת, ויש חשבון העומד בהסתר, נסתר ונעלם" — הסוד והיסוד של כל הדברים שלמעלה ושלמטה. אדמו"ר הזקן מזהה את החשבון הנסתר הזה עם קו המידה.

Zohar, Pekudei 14:88-96 ספר הוזהר, פקודי י"ד:פ"ח-צ"ו

Observe that there is somewhere a measuring hidden away and undisclosed, and similarly a hidden and undisclosed numbering, that measuring and that numbering upholding the upper world and the lower just because the basis of that measuring and of that numbering is beyond anyone's knowledge. This constitutes the all-in-all Divine Faith

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 3

3 אין אני והוא

"כל אדם שיש בו גסות הרוח, הקדוש ברוך הוא אומר: אין אני והוא יכולים לדור בעולם." אדמו"ר הזקן מחיל זאת על כל יש: אור אין סוף אינו מתגלה במקום שבו יש תחושת ישות עצמית.

Sotah 5a:14 סוטה ה' א:י"ד

אמר רב חסדא, ואיתימא מר עוקבא: כל אדם שיש בו גסות הרוח, אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולין לדור בעולם, שנאמר: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אתו לא אוכל". אל תקרי "אתו", אלא "אתו לא אוכל". איכא דמתני לה אמספרי לשון הרע, שנאמר: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

4 "מה רבו מעשיך, הוי"א! כולם בחכמה עשית." כל הבריא נמשכת דרך חכמה, אך במידות שונות.

Psalms 104:24 תהילים ק"ד:כ"ד

מה־רבו מַעֲשֵׂיךָ ה' כֻּלָּם בַּחֲכָמָה עָשִׂיתָ מִלְּאֵה הָאָרֶץ קִנְיָנָה:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 4

5 ויסודתה בהררי קדש

"מזמור לבני קורח, שיר; יסודו בהררי קודש". אדמו"ר הזקן משאיל את הביטוי לתורה, ששורשה ויסודה הם חכמה העליונה עצמה.

Psalms 87:1 תהילים פ"ז:א'

לְבָנֵי־קֹרַח מִזְמֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַר־יִקְדָּשׁ:

A Psalm of the sons of Korah; a Song. His foundation is in the holy mountains

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 5

6 משל הקדמוני

"כמו שאומרת התורה, משל של עתיק יומין: 'מרשעים יצא רשע'. אדמו"ר הזקן, כמו בתורה אור, מפרש את "משל של עתיק יומין" כתורה.

I Samuel 24:14 שמואל א כ"ד:י"ד

כַּאֲשֶׁר יֹאמֵר מֹשֶׁל הַקְּדָמֹנִי מִרְשָׁעִים יֵצֵא רָשָׁע וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּהּ:

As saith the proverb of the ancients: Out of the wicked cometh forth wickedness; but my hand shall not be upon thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7 בואו ונחשב חשבוננו של עולם

התלמוד מפרש את "בואו חשבון" כך: "בואו ונחשב את חשבוננו של עולם: הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה". אדמו"ר הזקן מפרש את החשבון כהמשכת אור ממקורו של הקו המודד.

Bava Batra 78b:13-14 בבא בתרא ע"ח ב:י"ג-י"ד

"המושלים" - אלו המושלים ביצרים. "בואו חשבון" - בואו ונחשב חשבוננו של עולם; הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה. "תבנה ותכונן" - אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא. "עיר סיוחן" - אם משים אדם עצמו כעיר זה, שמהלך אחר סיוחה נאה - מה פתיב אחריו? "כי אש יצאה מחשבון וגו'" - תצא אש ממחשבון, ותאכל את שאינן מחשבון.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסוקה 6

8 כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול

רבי אלעזר על "וילבש צדקה כשריון": כשם שכל קשקש מצטרף לשריון גדול, כך בצדקה "כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול". אדמו"ר הזקן מפרש את "החשבון הגדול" כהמשכה מ"שמו הגדול".

Bava Batra 9b:1 בבא בתרא ט' ב:א'

"משגשג ארחתיה דאימיה", משמיה דרבי אלעזר - מאי דכתיב: "וילבש צדקה כשריון"? לומר לה: מה שריון זה - כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול, אף צדקה - כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. רבי חנינא אמר מהכא: "ובכבד עדים כל צדקתינו"; מה בגד זה - כל

And David got him a name when he returned from smiting the Arameans in the Valley of Salt, even eighteen thousand men.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 המוציא במספר צבאם

רבי שמעון דורש את "המוציא במספר צבאם" כשתי מדרגות, מי ומה, אחת עליונה ואחת תחתונה, שכל אחת מהן הייתה צריכה להירשם. אדמו"ר הזקן מפנה לקטע הזה בנוגע לפסוק.

Zohar, Introduction 4:12-5:21 ספר הזהר, הקדמה ד':י"ב-ה':כ"א
R. Simeon said: 'We will go on to expound the conclusion of the verse, viz. He who bringeth forth by number their host (Is. 40, 26). There are two grades which have to be distinguished, one of Mah and one of Mi-one of the higher and the other of the lower sphere. The higher is singled out here in the words, "He who bringeth forth by number their host". "He who" expresses something definite and absolute, a being universally recognized and without equal. (Corresponding to this is the expression "He

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

15 המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא

"המוציא במספר צבאם, לכולם בשם יקרא". הפסוק מחבר בין מניין לקריאה בשם, ולכן חשבון הבראה שייך למלכות, לדיבור העליון.

Isaiah 40:26 ישעיהו מ':כ"ו
שאו-מרום עיניכם וראו מי-ברא אלה המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא מרב אונים ואמין כח איש לא נעדר:
Lift up your eyes on high, And see: who hath created these? He that bringeth out their host by number, He calleth them all by name; By the greatness of His might, and for that He is strong in power, Not one faileth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 מונה מספר לכוכבים

"מונה מספר לכוכבים, לכולם שמות יקרא". החיות מגיעה לכל נברא במידה המיוחדת לו.

Psalms 147:4 תהילים קמ"ז:ד'
מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא:
He counteth the number of the stars; He giveth them all their names

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 עניין בריכות בחשבון

"עניין בריכות בחשבון". אדמו"ר הזקן קושר את הפסוק להתפשטות המדודה של החיות מבחינת החשבון.

Song of Songs 7:5 שיר השירים ז':ה'
צווארך כמגדל השן ענינה ברכות בחשבון על-שער בת-רבים אפך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק:

Thy neck is as a tower of ivory; Thine eyes as the pools in Heshbon, By the gate of Bath-rabbim; Thy nose is like the tower of Lebanon Which looketh toward Damascus

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

נימא ונימא מצטרפת לכגד גדול, אף צדקה - כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

9 וחשבון דא הוא עלמא דתליא בדבורא

על "אין מעשה וחשבון" (קהלת ט, י): "וחשבון — זה העולם התלוי בדיבור, שהרי החשבון תלוי בדיבור, ולכן כל החשבונות, התקופות והעיבורים של העולם הם בלבנה. אדמו"ר הזקן מזהה את ה"עולם" הזה עם מלכות דאצילות.

Zohar, Pinchas 21:135-24:143 ספר הזהר, פנחס כ"א:קל"ה-כ"ד:קמ"ג
The verse continues: "Because there is no work nor device nor knowledge nor wisdom in the grave whither thou goest". In that "might", however, there is work, namely, effort in this world, which is called "the world of work"; "device" in the world that depends on speech, "knowledge" of the "six sides", which are called "the world of Thought", and wisdom on which all depends

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

10 היש מספר לגדודיו

"היש מספר לגדודיו?" הפסוק מתאר את הצבאות הרבים מספור שהחיות של ה' מהווה באמצעות הדיבור העליון.

Job 25:3 איוב כ"ה:ג'
היש מספר לגדודיו ועל-מי לא יקום אורחו:
Is there any number of His armies? And upon whom doth not His light arise

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 הערת קה"ת מפנה Exodus 6:2-4 למילים האלה.

Exodus 6:2-4 שמות ו':ב'-ד'
וידבר אלקים אל-משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל-אברהם אל-יצחק אל-יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם: וגם הקמתי את-בריתי אתם לתת להם את-ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר-גרו בה:

And G-d spoke unto Moses, and said unto him: 'I am the L-RD; and I appeared unto Abraham, unto Isaac, and unto Jacob, as G-d Almighty, but by My name Havayah I made Me not known to them. And I have also established My covenant with them, to give them the land of Canaan, the land of their sojournings, wherein they sojourned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי'

"וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו: אני הוי'". זהו הפסוק הפותח את פרשת וארא, שעליו מיוסד המאמר של אדמו"ר הזקן בתורה אור.

Exodus 6:2 שמות ו':ב'
וידבר אלקים אל-משה ויאמר אליו אני ה'
And G-d spoke unto Moses, and said unto him: 'I am the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 ויעש דוד שם

"ויעש דוד שם", לאחר ניצחוננו על ארם. אדמו"ר הזקן מפנה לביאורו על הפסוק הזה באגרת הקודש.

II Samuel 8:13 שמואל ב ח':י"ג
ויעש דוד שם בשבנו מהכותו את-ארם בגיא-מלח שמונה עשר אלה:

18 וספרתם לכם

"וספרתם לכם ממחרת השבת" — ספירת העומר. והו הפתח למאמר שאדמו"ר הזקן מפנה אליו.

Leviticus 23:15 ויקרא כ"ג:ט"ו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה:

And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

"ידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" — פתיחת עשרת הדיברות. והו הפתח למאמר אחר שאדמו"ר הזקן מפנה אליו בנושא זה.

Exodus 20:1 שמות כ':א

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר:

And G-d spoke all these words, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 מי מנה

"מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל". אדמו"ר הזקן מפנה למאמר מאוחר יותר שלו על הפסוק הזה.

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:י

מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine end be like his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 מה רבו מעשיך

"מה רבו מעשיך הוי!" ריבוי הנבראים הוא תוצאה של החלוקה המדודה של החיות.

Psalms 104:24 תהילים ק"ד:כ"ד

מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינה:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, כד.

22 הללוהו כרוב גודלו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם קנ, ב.

23 הללוהו כרוב גודלו

"הללוהו בגבורותיו, הללוהו כרוב גדלו". "גדלו" הוא אור אין סוף שלמעלה מהשתלשלות, ו"רובו" — המדרגות הרבות שבו.

Psalms 150:2 תהילים ק"נ:ב

הללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גדלו:

Praise Him for His mighty acts; Praise Him according to His abundant greatness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 ע"פ והי ביום ההוא

ההערה מזהה את ה"מקום אחר" עם המאמר על "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול" בלקוטי תורה, ראש השנה, העוסק בשאלה מה מוסיף השופר הגדול על שופר רגיל. שם מוסבר שאפילו סובב כל עלמין, מכיוון שהוא מקיף את העולמות, עדיין נכלל בגדר העולמות.

הערת קה"ת

לקמן ר"ה נח, ב.

25 והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

"והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול". אדמו"ר הזקן מפנה למאמר שלו על הפסוק הזה, העוסק באורות העולים למדרגות גבוהות יותר ויותר בזמן העתיד לבוא.

Isaiah 27:13 ישעיהו כ"ז:י"ג

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובא האבדים בארץ אשור והנודדים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם:

And it shall come to pass in that day, That a great horn shall be blown; And they shall come that were lost in the land of Assyria, And they that were dispersed in the land of Egypt; And they shall worship the L-RD in the holy mountain at Jerusalem

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הקודש, שהוא הסוד העליון של כל המדרגות, עולה מעל הכול, "ויש לו מבחוץ קודש אחר למטה, העומד תחתיו ומתקיים בחשבון ובמספר". אדמו"ר הזקן מזהה את הקודש התחתון הזה עם מלכות דאצילות.

Zohar, Pekudei 14:88-96 ספר זוהר, פקודי י"ד:פ"ח-צ"ו

For holiness is the essence of the highest of grades; and just as to that highest degree of holiness there is attached a lower degree1Malkuth. that admits of number and computation, so Israel, "the L-rd's hallowed portion", have to give as ransom something of another degree of holiness, that admits of computation. Esoterically speaking, Israel is the tree that stands in the innermost. The ransom is of another kind of holiness, standing outside and admitting of computation.

'The latter is thus a shield to the former

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

7 פסקה

27 זורע צדקות מצמיח ישועות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת יוצר.

28 בביאור ע"פ וספרתם לכם

ההשלמה על "וספרתם לכם... חמישים יום" מסבירה שספירת העומר ממשיכה בהדרגה, מעט מעט, את השער החמישים, הכולל את הכול ומאוחד עם מקורו. את היום החמישים עצמו אין סופרים, מפני שאין לנו כוח להמשיכו; אולם הוא בא מאליו לאחר שהושלמו ארבעים ותשעת הימים.

Numbers 11:4 במדבר י"א:ד

והאספסוף אשר בקרבם התאוה וישבו ויכבו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר:

And the mixed multitude that was among them fell a lusting; and the children of Israel also wept on their part, and said:

המצוות.

Hosea 2:1 הושע ב'א'

וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִמָּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה כְּמִקְוֵה הַיָּם אֲשֶׁר־יֵאמָר לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם יֵאמָר לָהֶם בְּנֵי־אֱלֹהִים:

Yet the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which cannot be measured nor numbered; and it shall come to pass that, instead of that which was said unto them: 'Ye are not My people', it shall be said unto them: 'Ye are the children of the living G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הושע ב, א.

34 דבכל ליליא ולייליא עד לא ישכב ועד לא נאים. בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא ויתוב מינייהו ויבעי עלייהו רחמי

על "בעל החשבון" אומר הוזהר, שבכל לילה, לפני שאדם שוכב לישון, עליו לערוך חשבון של מעשיו במשך היום, להתחרט עליהם ולבקש רחמים. אדמו"ר הזקן מכנה זאת החשבון הראשון בעבודת ה'.

Zohar, Korach 7:29-8:37 ספר הוזהר, קרח ז':כ"ט-ח':ל"ז

35 למעלה עד אין קץ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ז"ח פ' יתרו. [כ].

36 הערת קה"ת מפנה ל Zohar, Korach 7:33 למילים האלה.

Zohar, Korach 7:33 ספר הוזהר, קרח ז':ל"ג

פסקה 9

37 ומצלא ומודה

דניאל, שלוש פעמים ביום, "כרע על ברכיו והתפלל (מצלי) והודה לפני אלוקיו". המילה הארמית לתפילה מלמדת שהתפילה נקראת צלותא.

Daniel 6:11 דניאל ו':יא

וְדָנִיֵּאל כָּדִי יָדַע דִּי־רָשִׁים כְּתָבָא עַל לְבִיתָהּ וְכוּיָן פְּתִיחָן לָהּ בְּעֵלִיתָהּ נִגְדַּת יְרוּשָׁלַם וְזִמְנִין תִּלְתָּהּ בְּיוֹמָא הוּא בָּרַךְ עַל־בְּרֻכּוּהִי וּמִצְלָא וּמוֹדָא קֳדָם אֱלֹהֵהּ כַּל־קַבֵּל דִּי־יְהוָה עֲבַד מִן־קֳדֶמֶת דְּנָה:

And when Daniel knew that the writing was signed, he went into his house—now his windows were open in his upper chamber toward Jerusalem—and he kneeled upon his knees three times a day, and prayed, and gave thanks before his G-d, as he did aforetime

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 ויעתר יצחק

"ויעתר יצחק להוי' לנוכח אשתו, כי עקרה היא". התרגום מתרגם את הפועל במילה "התפלל".

Genesis 25:21 בראשית כ"ה:כ"א

וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לַה' לְנוֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָהּ הָיָה וַיַּעֲתֵר לוֹ ה' וַתֵּהָרֵם רִבְקָה אִשְׁתּוֹ:

And Isaac entreated the L-RD for his wife, because she was barren; and the L-RD let Himself be entreated of him, and Rebekah his wife conceived

! 'Would that we were given flesh to eat

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לעיל במדבר יא, ד.

29 ובד"ה והי לכם לציצית

המאמר על ציצית מדבר על היות האדם מ"מארי דחושבנא": עליו לערוך חשבון נפש על כל מחשבה, דיבור ומעשה שאינם טובים מאז יום היוולדו, ואף על חטאי הנעורים, ולהעמידם תמיד לנגד עיניו.

הערת קה"ת

לעיל פ' שלח מג, ד.

30 כמארו"ל

רבי יוחנן דורש את "בואו חשבון" כך: "בואו ונחשב את חשבוננו של עולם: הפסדה של מצווה כנגד שכרה, ושכרה של עבירה כנגד הפסדה". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כמתייחס למצוות, שממשיכות את החשבון הגדול.

Bava Batra 78b:13-14 בבא בתרא ע"ח ב':י"ג-י"ד

"המשלים" - אלו המושלים ב"צדקם". "בואו חשבון" - בואו ונחשב חשבוננו של עולם; הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה. "תכנה ותכונן" - אם אתה עושה כן, תכנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא. "עיר סיוחן" - אם משים אדם עצמו כעיר זה, שמהלך אחר סיחה נאה - מה כתיב אחריו? "כי אש יצאה מחשבון וגו'" - תצא אש ממחשבון, ותאכל את שאינן מחשבון.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ב"ב עח, ב.

31 כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול

"כך גם בצדקה: כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול". אדמו"ר הזקן מדגיש את המילה "גדול": הצדקה ממשיכה את האור שלמעלה מהשתלשלות, "שמו הגדול".

Bava Batra 9b:1 בבא בתרא ט"ב:א'

"משגשג ארחתיה דאימיה", משמיה דרבי אלעזר - מאי דכתיב: "וילבש צדקה כשריו"? לומר לה: מה שריון זה - כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול, אף צדקה - כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. רבי חנינא אמר מהכא: "וכבד עדים כל צדקתינו"; מה כבד זה - כל ניקא וניקא מצטרפת לכבד גדול, אף צדקה - כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

32 שממשיך גילוי אור א"ס ב"ה

איגרת הקודש ג מבארת את "כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול": הצדקה, העולה על כל המצוות, ממשיכה מאור אין סוף בבחינת סוכב כל עלמין, הנעשה לבוש ואור מקיף לעשר הספירות של אצילות, בריאה, יצירה ועשיה.

הערת קה"ת

אגה"ק ס"י ג.

פסקה 8

33 והי מספר בני

"ומספר בני ישראל יהיה כחול הים, אשר לא יימדד ולא ייספר". אדמו"ר הזקן מפרש את המספר "שלא ייספר" כסימן לחשבון הגדול שנמשך על ידי

44 ע"פ מה יפו פעמיך

במאמר ההוא, התבוננתי עמוקה מביאה את הנשמה להשתוקק להיבלע בעצמותו ממש של הקבי"ה, למעלה מ"כל האורות העליונים, גבוה מעל גבוה". המאמר גם דורש את דברי הגמרא "קונה עולמו בשעה אחת", כשהמילה "שעה" נלמדת מ"וישא", שפירושו "פנה" — המונח שבו משתמש ביאור זה בפסקה י"א.

הערת קה"ת

לקמן שה"ש מג, ג ואילך.

45 מה יפו פעמיך בנעלים

"מה יפו פעמיך בנעלים, בת נדיב". אלה מילות הפתיחה של מאמר בלקוטי תורה על שיר השירים, שאליו מתייחס אדמו"ר הזקן.

Song of Songs 7:2 שיר השירים ז:ב

מה־יפּוֹ פְעָמֶיךָ בְּנַעְלִים בַּת־נָדִיב חֲמוּקֵי יָרְכִיךָ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יָדֶי אֶפֶן:

How beautiful are thy steps in sandals, O prince's daughter!
The roundings of thy thighs are like the links of a chain, The
work of the hands of a skilled workman

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46 ובד"ה נר חנוכה

שם מוסבר שהמוזוה שבימין היא עלייה מלמטה למעלה, כמו המצוות, המעלה את הבית ואת כל מה שבבעלות האדם אל אהבת ה'; ואילו נר חנוכה שבשמאל הוא המשכת אור התורה.

הערת קה"ת

תור"א מב, ב.

47 מוזוה מימין

את נר חנוכה מניחים משמאל, "כדי שר נר חנוכה יהיה משמאל והמוזוה מימין". מילים אלה פותחות את המאמר בתורה אור שאליו מתייחס אדמו"ר הזקן.

Shabbat 22a:2 שבת כ"ב א:ב

אמר רבה: נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוך לפתח. והיכא מנח ילקה? רב אחא בריה דרבא אומר: מימין רב שמואל מדפתי אומר: משמאל. והילכתא משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומוזוה מימין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

48 וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג

ההערה מביאה את מחלוקת המקובלים בשאלה אם מונים את כתר בין עשר הספירות, ואת הכרעת האר"ז"ל (עץ חיים, שער מ"א, פרק ג') שכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצל: הבחינה שבו שמצד הבחינה התחתונה ביותר של אין סוף היא עתיק יומין, וממנה נאצלת הבחינה השנייה שלו, אריך אנפין, שורש עשר הספירות.

Song of Songs 8:4 שיר השירים ח:ד

השְׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם מִה־תַּעֲרִירִי וּמִה־תַּעֲרָרִי אֶת־הָאֶהָבָה עַד שֶׁתִּחַפֵּץ:

I adjure you, O daughters of Jerusalem: Why should ye
'awaken, or stir up love, Until it please

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה לעיל פי בחוקותי מו, ג. שה"ש ח, ד. ובכ"מ.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כה, כא.

39 וצלי יצחק

אונקלוס מתרגם "ויעתר יצחק" כ"וצלי יצחק". אדמו"ר הזקן מבין את השורש הארמי כמונח המציין נטייה.

Onkelos Genesis 25:21 תרגום אונקלוס על בראשית כ"ה:כ"א

וְצָלִי יִצְחָק קָדָם יְיָ לְקַבֵּל אֶת־תִּיהָ אֲרִי עֲקָרָה הִיא וְקַבֵּל צְלוֹתֶיהָ יְיָ וְעֵדִיאָתָּה רְבָקָה אֶת־תִּיהָ:

Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC)

40 כי מצלי הוא לשון הטייה

ההערה מצטטת את ספר טור ברקת, האומר ש"צלוחא" היא לשון הטיה — אותה נקודה שמבאר כאן אדמו"ר הזקן.

הערת קה"ת

בסה"מ תרכ"ט ע"י: איתא בטור ברקת צלוחא הוא לשון הטי.

41 לא תטה משפט

"לא תטה משפט; לא תכיר פנים". בתרגום מופיע אותו שורש כמו במילה צלוחא.

Deuteronomy 16:19 דברים ט"ז:י"ט

לֹא־תִטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינֶי חֲכָמִים וְיִסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים:

Thou shalt not wrest judgment; thou shalt not respect persons; neither shalt thou take a gift; for a gift doth blind the eyes of the wise, and pervert the words of the righteous

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים טז, יט.

42 לא תצלי

אונקלוס מתרגם "לא תטה משפט" כ"לא תצלי דין", ובכך מראה שמשמעות השורש של צלוחא היא לנטות.

Onkelos Deuteronomy 16:19 תרגום אונקלוס על דברים ט"ז:י"ט

לֹא תִצְלִי דִין לֹא תִשְׁתַּמְדּוּעַ אִפְּיָן וְלֹא תִקַּבֵּל שֹׁחַד אֲרִי שֹׁחַד מַעֲוֶר עֵינֶי חֲכָמִים וּמְקַלְקֵל פִּתְגָמֵינִי תִרְצִינוּ:

Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC)

43 סנדי"ל קושר כתרים

"סנדלפון שמו... והוא עומד מאחורי המרכבה וקושר כתרים לקונו". אדמו"ר הזקן מסביר שהכתרים הם בחינת כתר, הנמשכת על ידי תפילות ישראל.

Chagigah 13b:4 חגיגה י"ג ב:ד

"וְאָרָא הַחַיִּית וְהָנָה אוֹפֵן אֶחָד בְּאָרֶץ אֶצֶל הַחַיִּית", אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מִלָּאָה אֶחָד שְׁהָא עוֹמֵד בְּאָרֶץ, וְרָאָשׁוּ מְגִיעַ אֶצֶל הַחַיִּית. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: סַנְדַּלְפּוֹן שְׁמוֹ, הַגְבוּהַ מְחַבְרוּ מִהֵלֶךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה. וְעוֹמֵד אַחֲרֵי הַמֶּרְקָבָה וְקוֹשֵׁר כְּתָרִים לְקוֹנוֹ. אֵינִי? וְהִקְתִּיב: "כְּרוֹךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ", מְקַלֵּל דְּמִקוֹמוֹ לֵיכָא דְּנָדַע לָקָה! דְּאָמַר שֵׁם אֱתָנָא וְאָזַל וְתִיב בְּרִישִׁיהָ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה יג, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים ה'תש"ד, ע' 213.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב יח, ד.

54 בביאור ע"פ שחורה אני

שם מוסבר שהמונה שכינה חל רק כאשר מלכות דאצילות נעשית עתיק לבריאה ומתלבשת באריך אנפין דבריאה, שורש עשר הספירות של בריאה, והאלוקות שורה בתוך העולמות הנבראים; באצילות, שבה היא מאוחדת לחלוטין עם אור אין סוף, אין משתמשים במונח זה.

Song of Songs 8:2 שיר השירים ח:ב'

אֶנְהֶנָּה אֲבִיאֶךָ אֶל־בֵּית אִמִּי תִלְמְדֵנִי אֲשָׁקֶךָ מִיַּיִן הָרֶקֶת מִעֲסִיס רִמְנִי:

I would lead thee, and bring thee into my mother's house,
That thou mightest instruct me; I would cause thee to drink
.of spiced wine, Of the juice of my pomegranate

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לקמן שה"ש ח, ב.

55 שחורה אני ונאווה

"שחורה אני ונאווה בנות ירושלים". פתיחת הביאור בלקוטי תורה שאליה מפנה אדמו"ר הזקן לביאור משמעותה של השכינה.

Song of Songs 1:5 שיר השירים א:ה'

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוּהָ בָנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֵהֲלֵי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:

I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the
.tents of Kedar, As the curtains of Solomon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 כפ"ג דברכות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

צי"ל כפ"ק דברכות.

פסקה 11

57 בשעה שישראל אומרים איש"ר

"בשעה שישראל נכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין 'הא שמיא רבא מברך', הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו". אדמו"ר הזקן מסביר את הנענוע כפנייתו של ה' אל ישראל.

Berakhot 3a:14 ברכות ג' א:יד

... חֲסִיד חַיִּי רֹאשֶׁהּ, לֹא שָׁעָה זֹו בְּלִבְד אֹמְרֶת כֶּה, אֶלָּא בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אֹמְרֶת כֶּה. וְלֹא זֹו בְּלִבְד אֶלָּא, בְּשָׁעָה שִׁישְׁרָאֵל נִכְנָסִין לְבֵתֵי כְּנִסְיוֹת וּלְבֵתֵי מִדְּרָשׁוֹת וְעוֹנִין "יְהֵא שְׁמִיָּה הַגָּדוֹל מְבוֹרָה", הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַעֵנֵעַ רֹאשׁוֹ, וְאוֹמֵר: אֲשֶׁרִי הַמֶּלֶךְ שְׁמִיָּה הַגָּדוֹל מְבוֹרָה אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ כֶּה, מֵה לֹו לֹאֵב שֶׁהִגְלָה אֶת בְּנָיו, וְאוֹיֵי לְהֵם לְבָנִים שְׁגָלוּ מַעַל שׁוֹלְחֵן אֲבִיהֶם.

Then he said to me, "My son, what sound didst thou hear in that ruin ?" I answered, "I heard a Bat Kol moaning like a dove, crying, 'Alas for My children for whose iniquities I destroyed My house, burnt My Temple, and exiled them among the nations !'" He said to me, "By thy life and the life of thy head, not only at this hour does it so cry, but thrice daily it exclaims thus. Moreover, whenever the Children of ... Israel enter their Synagogues and Houses of

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

49 כענין יהי רצון

שם מפנה הצמח צדק, לענין זה, למאמר של אדמו"ר הזקן לפרשת בשלח משנת תקס"ח, שנאמר בכתונה.

הערת קה"ת

באוה"ת במדבר כרך-ו ע' איתתק מציין "ע' בזה בפי בשלח תקס"ח בכתונה". נדפס בהנחת הר"פ ע' פז. ובסה"מ תקס"ח ע' מד.

פסקה 10

50 המעתיק הרים

"המעתיק הרים ולא ידעו". אדמו"ר הזקן גזור את השם עתיק ממשמעות זו של העתקה.

Job 9:5 איוב ט:ה'

הַמַּעֲתִיק הָרִים וְלֹא יָדְעוּ אֲשֶׁר הִפְכֶם בְּאָפוֹ:

Who removeth the mountains, and they know it not, When
.He overturneth them in His anger

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ט, ה. ראה לקמן דרושים לר"ה סא, ג. סה"מ תקס"ה כרך-ב ע' תתקמא. דרך מצותיך לט, א.

51 אשר העתיקו אנשי חזק"י

"גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיהו מלך יהודה". העתקה היא העברה מספר אחד למשהו — המשמעות שאדמו"ר הזקן מייחס לעתיק.

Proverbs 25:1 משלי כ"ה:א'

גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הָעִתִּיקוּ אַנְשֵׁי חֲזַקְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה:

These also are proverbs of Solomon, which the men of
.Hezekiah king of Judah copied out

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כה, א.

52

על מי שלא המתין לחברו והלך נאמר: "קורעין לו תפלתו בפניו", ויולא עוד אלא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל, כמו שנאמר: "וצור ממקומו יעתק". אדמו"ר הזקן מפרש את הפועל כהיפוכה של ההמשכה של עתיק.

Berakhot 5b:26 ברכות ה' ב:כ"ו

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁגוֹרִם לְשִׁכְנָה שֶׁתִּסְתַּלַּק מִיִּשְׂרָאֵל, שְׁנֶאֱמַר: "וַיַּעֲתֵק צוּר מִמְּקוֹמוֹ". וְאִין "צוּר" אֶלָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֶאֱמַר: צוּר יְזָדָה תְּשִׁי".

More than that, he causes the Shekinah to depart from Israel ; as it is said, "Shall the Rock be removed out of its place?" (ibid.) "Rock" means nothing else than the Holy One, blessed be He; as it is said, "Of the Rock that begat thee thou wast unmindful" (Deut. xxxii. 18). [[fol. 6 a.]]

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

53 ויעתק צור ממקומו

"הארץ תעזוב בעבורך, ויצר ממקומו יעתק?" הגמרא מפרשת את "צור" כמתייחס להקדוש ברוך הוא.

Job 18:4 איוב י"ח:ד'

טִרְף נִפְשׁוֹ בְּאָפוֹ הִלְמַעְנָה תַּעֲזוֹב אֶרֶץ וַיַּעֲתֵק־צוּר מִמְּקוֹמוֹ:

Thou that tearest thyself in thine anger, Shall the earth be
forsaken for thee? Or shall the rock be removed out of its
.place

הערת קה"ת
ברכות ג, א.

58 ס"פ שלה

המאמר, על "אנכי ה' אלקיך", לקראת סוף פרשת שלח, מסביר את מאמר הגמרא: "ראשו" של ה' הוא הרצון העליון, והנענוע הוא תנועה מלמעלה למטה, הממשיכה את הרצון העליון, ובתוכו התענוג והחכמה העליונים הגנוזים בו, אל הגילוי. ישראל, הנקראים "לי ראש", פועלים את המשכחו.

הערת קה"ת
לעיל מח, א.

59 וישע ה' אל הבל

"וה' שעה אל הבל ואל מנחתו". אדמו"ר הזקן מפרש את "וישע" מלשון פנייה — פנייתו של ה' אל מי שעובד אותו.

Genesis 4:4 בראשית ד':4

וְהָבֵל הָבִיא גִּם־הוּא מִבְּכֹרֹת צֹאנוּ וּמִחֻלְבְּהֶן וַיִּשַׁע ה' אֶל־הָבֵל וְאֶל־מִנְחָתוֹ:

And Abel, he also brought of the firstlings of his flock and of the fat thereof. And the L-RD had respect unto Abel and to his offering

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
בראשית ד, ד.

60 כנועם שיח סוד שרפי קודש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
נוסח קדושה.

61 נבנה לנו עיר

"הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים". עירם של דור הפלגה היא הדגם ל"עיר סיחון" שבצד הקליפה.

Genesis 11:4 בראשית י"א:4

וַיֹּאמְרוּ הִבָּה נִבְנֶה־לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרָאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָנוּ שֵׁם פֶּן־נִפּוּץ־עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ:

And they said: 'Come, let us build us a city, and a tower, with its top in heaven, and let us make us a name; lest we be scattered abroad upon the face of the whole earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
בראשית יא, ד.

62 וכמ"ש בזהר פ' נח

בהערה נאמר שקטע הזהר הזה, העוסק בעיר של דור הפלגה, נידון שם בהרחבה.

הערת קה"ת
ראה בארוכה באוה"ת בראשית כרך-ג דף תרנה, א.

63 נתקין באתר דא עיר

לאחר שהגיעו לבקעה שהייתה תחת שלטון זר, אמרו הבונים: "הבה נבנה במקום הזה עיר ומגדל". במספור הדפים של מהדורת וילנה שבספריא מילים אלו מופיעות בדף ע"ה ע"א (במאמר מצוין דף ע"ד ע"א); אדמו"ר הזקן רואה בהן את המשכת האותיות לצד הקליפה.

Zohar, Noach 42:341-43:361 ספר הזהר, נח מ"ב:שמ"א-מ"ג:שס"א

Thus, the words "Come, let us build a city and a tower" mean that when they reached that plain, which signifies the

"strange power", and there was revealed to them the place of its dominion, which extends particularly over "the fishes of the sea", they said, "Here is a place where the beings of the lower world can abide in comfort." At once they said: "Come, let us build a city, and a tower, and let us make us a ... name." This place, they said, shall be to us a

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

64 ע"פ זאת תהי' תורת המצורע

שם, על פי עץ חיים, נאמר שצרעת נובעת מהסתלקות המוחין של אבא, החכמה הנקראת תורה, ולכן רפואתה היחידה היא לימוד תורה — ומכאן "תורת המצורע". גם המדרש דורש את הפסוק "מרפא לשון עץ חיים" על התורה, המרפאת את מי שהוציא שם רע.

הערת קה"ת
ראה לעיל פ' מצורע כד, ד.

65 זאת תהיה תורת המצורע

"זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו". זוהי פתיחת המאמר שאליו מפנה אדמו"ר הזקן בעניין "בית" ו"עיר" של אותיות.

Leviticus 14:2 ויקרא י"ד:2

זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו והוא אלהי-הכהן:

This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 כי כל צירוף נקי בית

שם מוסבר ש"עיר" היא מה שמתקבץ מבתיים רבים, והבתיים הם צירופי אותיות, כמאמר ספר יצירה: "שתי אבנים בנות שני בתיים". זהו חילוק החיות לבתיים ולבחינות רבות, בדומה לחלוקת השכל לאותיות המחשבה.

הערת קה"ת
נתבאר בתו"א נו, ב ואילך.

67 כעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה

על "עיר סיחון": מי ש"עושה עצמו כעיר זה שהולך אחר סיחה נאה", וכן מי ש"הולך אחר יצרו, כעיר זה שהולך אחר סיחה נאה". אדמו"ר הזקן מיישם זאת על דיבור שנמשך לצד הקליפה.

Bava Batra 78b:14-15 בבא בתרא ע"ב ב:י"ד-ט"ו

"תבנה ותכונן" - אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא. "עיר סיחון" - אם משים אדם עצמו כעיר זה, שמהלך אחר סיחה נאה - מה כתיב אחריו? "כי אש יצאה מחשבון וגו'" - תצא אש מחשבון, ותאכל את שאינו מחשבון. "וְהָיָה הַמְּקָרִית סִיחֹן" - מקרית צדיקים שנקראו "סיחון". "אכלה ער מואב" - זה המהלך אחר יצרו, כעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה. "בַּעֲלֵי כְמוֹת אֲרָנֹן" - אלו גסי הרוח, דאמר מר: כל אדם שיש בו גסות הרוח, ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת
ב"ב עח, ב.

68 אסרי לגפן

"אוסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתוננו". זוהי פתיחת המאמר בתורה אור, ויחי, שאליו מפנה אדמו"ר הזקן בעניין המילה "עיר".

Genesis 49:11 בראשית מ"ט:יא

אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתוננו כבס ביני לבשו וכבס ענבים סותה: Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his ves-

74 ומגיד לאדם מה שיחו

"כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו. "אדמו"ר הזקן מפרש שהפסוק מראה לאדם אם דיבורו היה דברי תורה או דברים אסורים.

Amos 4:13 עמוס ד':י"ג

כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמְגִיד לָאָדָם מֵה־שִּׁחוֹ עֲשֵׂה שָׁחַר עִיפָה וְדֶרֶךְ עַל־כַּמְּתֵי אָרֶץ ה' אֱלֹהֵי־צִבְאוֹת שְׁמוֹ:

For, lo, He that formeth the mountains, and createth the wind, And declareth unto man what is his thought, That maketh the morning darkness, And treadeth upon the high places of the earth; The L-RD, the G-d of hosts, is His name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

69 לסוסתי ברכבי פרעה

"לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעייתי". זוהי פתיחת המאמר בתורה אור, בשלח, העוסק באותיות של הצד שכנגד.

Song of Songs 1:9 שיר השירים א':ט'

לְסֹסְתִי בְּרֻכְבֵּי פָרְעָה דְּמִיתִיךָ רַעֲיָתִי:

I have compared thee, O my love, To a steed in Pharaoh's chariots

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 אם תגביהי כנשר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

עובדי" (א), ד [תגבי"] . [כ].

71 אם תגביהי כנשר משם אורידך נאם ה'

"אם תגביה כנשר, ואם בין כוכבים שים קינך, משם אורידך, נאום הוי". הפסוק נאמר נגד אדום.

Obadiah 1:4 עובדיה א':ד'

אִם־תִּגְבִּיֶה כְנֶשֶׁר וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׁים קִינְךָ מִשָּׁם אֲוִרִידְךָ נְאֻם־ה'

Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72 אם תגביהי כנשר משם אורידך נאם ה'

הארז"ל מפרש שהפסוק רומז לניסיון של הצד הלא־קדוש להמשיך מן האריך אנפין של עצמו: "משם אורידך, נאום הוי", שכן אילו היה עולה גבוה כל כך, העולם היה נחרב. אדמו"ר הזקן מוסיף שדיבורו של ה' הוא שמוריד את הקליפות.

Sefer Etz Chaim 48:3 עץ חיים מ"ח:ג'

... איש כנוכר אצלינו והנה הקלי' דאצילות רצתה להדמות כקוף בפני אדם ולהתתקן כולו אף בא"א (כדוגמת דאצילות וצתה לעלות עד שם בא"א) דיליה ולהמשיך משם בחי' שערות כמו שהם בקדושה ואל זה הסוד רמזו בפי' אם תגביה כנשר כי להמשיך אותן שערות מא"א שלך משם אורידך נאם ה' כי אם ח"ו יעלה אותו התיקונים באצילות הטמא גם בא"א ואו"א דיליה היה נחרב העולם וע"כ משם אורידך נאם ה'. והנה נתבאר בקיצור כי באצילות דקדושה נגנו אור א"א וע"כ חזרה אורר המלכות נוקבא דז"א בסוד נקודה א' של אורר לבד ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

73 רני ושמחי בת

"רני ושמחי בת ציון, כי הגני בא ושכנתי בתוכך." פתיחת המאמר בתורה אור, מקץ, שאליה מתייחס אדמו"ר הזקן.

Zechariah 2:14 זכריה ב':י"ד

רְנִי וְשִׂמְחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִגֵּנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/chukas/11/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק